

KISA MİRAS

Ahmet Haşim

Gurebahane-i
Laklakan

AHMET HAŞİM

GUREBAHANE-İ
LAKLAKAN

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Can Miras

Gurebahane-i Laklakan, Ahmet Haşim

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Gurebahane-i Laklakan, İlhami-Fevzi Matbaası, 1928

Can Yayınları'nda 1. basım: Mayıs 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-5116-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/978-9750751165

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

AHMET HAŞİM
GUREBAHANE-İ
LAKLAKAN
GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Günümüz Türkçesine uyarlayan
Erkan Irmak

DENEME

AHMET HAŐIM, 1887'de Baędat'ta doğdu. 1896'da İstanbul'a geldi ve Galatasaray Lisesi'nde okudu. Daha sonra memuriyete başladı. Öğretmenlik ve tercümanlık yaptı. Birinci Dünya Savaşı'nda, askerken Anadolu'nun birçok yerini gördü. Avrupa'daki şiir cereyanlarını yakından takip eden Ahmet Haşim'in *Göl Saatleri* ve *Piyale* isimli şiir kitapları Türk şiirinin en önemli eserleri arasında yer alır. Hayatı boyunca yaklaşık doksan beş şiir yazmıştır. Şairliğinin yanında denemeleriyle de bilinen Ahmet Haşim, 1924 ve 1928 yıllarında iki defa Paris'e, 1933'te de tedavi için Frankfurt'a gitmiş ve bu gezilerdeki izlenimlerini de kitaplarına alarak gezi yazısı türünün güzel örneklerini vermiştir. Frankfurt'tan döndükten kısa bir süre sonra, 4 Haziran 1933'te, Kadıköy'deki evinde ölmüştür.

İçindekiler

“Gurebahane-i Laklakan”	11
Müslüman Saati	22
Bir Ağaç Karşısında	25
Yeni Sanatkâr	26
Yakup Kadri	29
Cem’in Gözü	32
Son Şarklı	33
Osman Pehlivan	36
Mizah	38
Renkler Hakkında	41
Sinema	43
Aşk ve Kıyafet	45
Sonbahar Şiirleri	46
Yazlıklardan Dönerler	50
Bir Cevap	52
Harabe	54
Krippel’in Eseri	58
Örtülü Kadın	60
Erkek	62
Tokluk ve Açlık	63
Medeni Lehçe	65

İki Adamın Konuştukları	66
Kır	68
Gerici Mimari	70
Yeni Bina	72
Güvercin	75
Yakından	76
Drécoll'de Kadın Modaları	78
Kediler Mezbahasında	82

“Gurebahane-i Laklakan”¹

On-on beş sene evvel, bir tatil haftasını geçirmek için Bursa’ya gitmiştim. Üç-dört saatlik hazin, kirli, eğlencesiz bir vapur seyahatinden sonra, ovalar içinde iri bir tırtıl ağırlığıyla sürüklenen ufak bir şimendifer, beni aynı günün akşamında, karanlık bir duvar gibi göklere kadar yükselen Keşiş’in² eteğindeki yeşil şehre bırakmıştı.

O sırada İstanbul’un okuryazar gençleri arasında “mimari” bir milliyetperverlik hüküm sürüyordu. Herkes evvelce işitilmemiş eski bir mimar ismini bulmakla övünüyor; makaleler ihtiyar mermerlerin mana ve asaletinden bahsediyor; şiirler kemer ve sütunların güzelliğini söylüyordu. Edebiyat lisanı duvarcılık ve marangozluk tabirleriyle dolmuştu. Türk medeniyetinin ölçüsü yalnızca “mimari” olmuştu. Mimari münakaşalarıyla kimi zaman dostluklar kuruluyor, düşmanlıklar vücut buluyordu. Milli şuurun uyandırdığı derin kuvvetler henüz bü-

1. Ahmet Haşim’in kitabına verdiği bu isim, günümüz Türkçesine “Gariban Leylekler Evi” olarak çevrilebilir. (Y.N.)

2. Osmanlı döneminde “Keşiş” adını alan Bursa ve Marmara Bölgesi’nin en yüksek dağı. 1925’te adı Uludağ olarak değiştirilmiştir. (Y.N.)

yük felaketlerin çekiciyle dövülmemiş, bugünkü olgunluğunu bulmamıştı. Bu kuvvetler havai fişekler şeklinde, hayatın gecesinde, renkli ateşlerden akışkan nakışlar çizdikten sonra dağılıp gidiyordu.

O sırada Bursa'da benim de ne yapacağım tabii beliydi: Abideleri görmek, nakışlar ve çinilere dair incelemelerde bulunmak, sormak, düşünmek, not almak ve nihayet mimarının "tarih" ve "estetik"ine dair az çok uydurma yeni bir keşifle zengin, gelecekteki münakaşalar için yerinde toplanmış kuvvetli bilgilerle silahlı olarak İstanbul'a dönmekti. Öyle yaptım.

Çekirge'de¹ Hüdavendigâr Türbesi'ni² ziyaret ettim. Türbedarın bana üç yüz senelik diye gösterdiği bir Kuran'ın yazı ve tezhibine takdir ve hayretle baktım. Türbenin kutsal ölüsü sultanın ceylan derisinden bir seccade, bir zırhlı gömlek ve bir miğferden ibaret cenğâverlere yaraşır mirasına ürpertiyle ellerimi dokundurdum. Muradiye'ye gittim. Türbenin rengârenk çini bahçesinde, erimiş yakuttan kırmızı lale ve karanfillerin havasında uzun müddet oturarak düşündüm. Diğer bir gün Yeşil Cami'ye³ gittim. Duvarları kaplayan yeşil çiniler bu mabedin içine esrarengiz bir denizaltı aydınlığı veriyordu. O aydınlıkta kayyumla⁴ karşı karşıya oturarak nakışlar ve oymalar hakkında uzun uzun konuştuk. Kayyum, "Garip şey!" diyordu, "Bir zamandan beri İstanbul'dan gelenler hep bana sorduğunuz sualleri soru-

1. Bursa'nın Osmangazi ilçesine bağlı, en eski semtlerinden biri. (Y.N.)

2. I. Murat'ın (Hüdavendigâr) sandukasının bulunduğu türbe, Yıldırım Beyazıt tarafından yaptırılmış, 1854 Depremi'nde yıkıldıktan sonra bugünkü haline II. Abdülhamit döneminde kavuşmuştur. (Y.N.)

3. Bursa'nın Yeşil semtinde bulunan cami, 1419 yılında Çelebi Sultan Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Caminin büyük bölümü çiniyle kaplıdır ve Mecnun Mehmet adlı bir usta tarafından işlenmiştir. (Y.N.)

4. Cami hademesi. (Y.N.)

yor!” Yabancıların ziyaret ettiği camilerdeki sarıklı hademelerin çoğu gibi bu hoca da zeki, geveze ve saflıktan uzaktı. Bana caminin Vefik Paşa¹ zamanında, De Parvillée² isminde bir Fransız mimarın gözetimi altında gömülü olduğu topraklardan çıkarılıp tamir edildiği zaman çalınmış olan çinilerinden bahsetti. Ve bu iş hakkında fazla ayrıntı almak istiyorsam Bursa’da elli-altmış seneden beri yerleşen Türk dostu ve Türk tarzı sanat meraklısı “Greguvar Bay”³ ismindeki zatla görüşmemi tavsiye etti. Bu ismi ilk defa işitmiyordum, birçok Fransız yazar ve edebiyatçısının Şark’a dair yazılarında bu isim, güller ve çiniler arasında yaşamak ve ölmek için Bursa’da inzivayı seçmiş garip bir sanat sevdalısının ismi olarak geçiyordu. Ziyaret için müsaade istemek üzere kendisine yazdığım mektuba aynı günde cevap aldım. Ertesi günü öğleden sonra Setbaşı’ndaki evinde beni bekliyor olacaktı.

Baille, beni bahçesinde, çınar ve dut ağaçlarının gölgesinde kabul etti. Sigaralar yaktık, kahveler içtik. Biraz sonra gümüş bir tepsi içinde “ahududu” şerbeti getirdiler. Işıktaki parıl parıl yanan billur kadehlerdeki buzlu, hoş kokulu kırmızı içkiyle boğazlarımızı serinlettik ve sırma işlemeli ipek peşkirlerle dudaklarımızı kuruttuk. Biz konuşurken ikide bir, bahçenin bülbül sesleri ve serçe cıvıltılarıyla dolu yeşil derinliklerinden, elinde taze dut dolu

1. Ahmet Vefik Paşa (1823-1891): Osmanlı devlet adamı, bürokrat, çevirmen ve oyun yazarı. İki defa sadrazamlık makamına getirilmiş, ayrıca 1879-1892 arasında Bursa valiliği de yapmıştır. (Y.N.)

2. Léon Parvillée (1830-1885): Fransız seramik sanatçısı ve mimar. 1851’de İstanbul’a geldikten sonra çeşitli projelerde yer almış, ayrıca Bursa’daki tarihi eserlerin restorasyonlarında çalışmıştır. (Y.N.)

3. Gregoire Baille, 19 ve 20. yüzyılların başında Bursa’da yaşamış Baille ailesinin mensuplarından biri. Çeşitli sanayi ve ticari faaliyetlerde bulunan ailenin üyeleri, dönem dönem Fransa’nın Bursa konsolosluğu görevini de üstlenmiştir. (Y.N.)

bir tabakla başı örtülü bir genç hanım veya kırmızı kıyafetli bir kız çocuğu çıkıyordu. Madam Baille her birine halis Türkçeyle, “Güle güle... Ne zaman isterseniz yine gelin... Kendi bahçeniz gibi...” diyordu.

Mösyö Gregoire Baille’a, birçok yazar ve şairin kitaplarında tarifini okumuş olduğum, tarih ve edebiyata geçen köşkünü görmek ve kendisini tanımak için geldiğimi söyledim. Zavallı adam memnun oldu. Gregoire Baille’ın “deha”dan mahrum bir tür Pierre Loti¹ olduğunu iki-üç söz alışverişinden sonra anlamıştım. Yegâne eseri eviydi. Zevkinin merakı tahrik edecek bir çekiciliği olduğunu öğrenmekten derin bir haz alıyordu.

Evvela köşkü gezdirdi. Bu köşkte Muradiye’nin çinilerini taklit ederek Kütahya’da yaptırılmış renkli bir duvar parçasından başka dikkate layık bir şey görmedim. Zaten Gregoire Baille köşküne fazla kıymet vermiyordu. Hayatının şaheseri bahçenin uzak bir köşesindeki “Gurebahane-i Laklakan”dı. Bu gülünç isimlendirmenin sebebini Gregoire Baille bana sonra anlattı. Köşkten çıktık ve bahçenin her noktasında uzun uzun durup konuşarak dolaştık. Her bir adımda hane sahibi bahçesinin ayrı bir özelliği hakkında ayrıntılar veriyordu:

“Bahçeyi bakımsız buldunuz değil mi; bahçenin bu metruk ve perişan halini kendim istedim. Sarmaşıkların, örümcek ağları şeklinde, birbirine geçip bütün ağaçları kaplaması için senelerce bekledim. Bu ağaçlara insan başları manzarasını vermek, dallara bu azgın gelişimlerini aldırarak, kısacası bahçeye serbest bir orman manzarası verdirmek için bilseniz ne kadar çalıştım. Türk sana-

1. Asıl adı Louis Marie Julien Viaud (1850-1923) olan Fransız romancı ve deniz subayı. Özellikle egzotik roman ve hikâyeleriyle ünlenmiştir. İlk kez 1876’da geldiği İstanbul’a ve kültürüne bağlanmış ve yaşamının büyük bir kısmını bu şehirde geçirmiştir. (Y.N.)

tının sevgisi bana 'tabiat' sevgisini öğretmiştir. Tabiatı kayda bağlı görmek bana şimdi üzüntü veriyor. Bir bahçe için bir ormana benzemekten daha fazla bir güzellik düşüncesi mümkün müdür? Şimdi 'Le Nôtre'¹ usulü Fransız bahçeciliği bana bir çirkinlik ve bir manasızlık gibi görünmektedir.”

Sonra bana bahçesindeki ağaçların ayrı ayrı seçilmelerinin nedenini anlattı:

“Belki dikkat ettiniz. Etrafınızdaki ağaçlar çoğunlukla söğüt ve servidir. Bahçemin ölüm ve ahiret rayihası dağıtılması için bu tür ağaçları tercih ettim. Etraftan burnunuza gelen bu mezarlık kokusu işte bu yapraklardan dağılıyor. Mezarlığı hiçbir millet sizin anladığınız güzel tarzda anlayamamıştır. Frenk mezarlığı ölümün tatlı ve haşin güzelliğini bozar. Orada, sanki taşları daha dik ve köşeli yapan buzlu bir hava dolaşır, sanılır ki her ölü süslü ve sağlam mezarının kapısı arkasında, bencilce bir hırsıyla saklanmış, onu taciz eden ziyaretçiye saldırıya hazırlanmış bekliyor. Hıristiyan mezarlığının ağır sessizliğinde kendine has olan adeta husumettir. Halbuki sizin mezarlıklarınızın havasında her türlü maddi endişelerin sıkıntısından kurtulmuş bir tebessüm dolaşır. Müslüman mezarlığında insan her ölü için durup ağlamak ister, o kadar her ölü uysal ve cana yakındır. Mezarlıklarınızı şehirlerin ortasında kurmakta da haklısınız. Bunlar öyle bahçelerdir ki ağaçlarının yetiştirdiği meyveler, yaşayanların tatması lazım gelen his ve fikir meyveleridir. Bahçeme mezarlık kokusunu dağıtacak ağaçlar dikmekle baharın güzle değiştirmek ve ona her mevsim için 'fikir'in acı lezzetini vermek istedim.”

1. André Le Nôtre (1613-1700): Fransız peyzaj mimarı. Fransız Kralı XIV. Louis'nin peyzajcısı olarak uzun yıllar çalışmıştır. Yarattığı bahçeler, Fransız resmî bahçe tarzının en yüksek derecesini temsil eder. (Y.N.)

“ Unutulan eski saatler içinde eksikliği en ziyade hasretle hatırlanan saat, akşamın on ikisidir. Artık ‘on iki’, solgun yeşil göğün altında, ilk yıldıza karşı müezzinin Müslümanlara hitap ettiği, sokakların lacivert bir sisle kaplandığı, ışıkların yandığı, sinilerin kurulduğu ve yarasaların mahzenlerden çıkıp uçuştığı o tesirli ve titrek saat değildir. Akşam bağlarından koparak kâh öğlenin sıcaklığında ve kâh gece yarılarının karanlığında farz edilmiş bir zamanı bildiren bu saat, şimdi hayatımızda renksiz ve şaşkın bir noktadır. Yeni saat, Müslüman akşamının mahzun ve şaşaalı dakikasını dağıttığı gibi, yirmi dört saatlik yabancı ‘gün’ün getirdiği geçim şekli de bizi tan vakti âleminden uzak bıraktı. ”

Doğu ve Batı meselesinin en saf hislerle anlatıldığı bu yazılar, değişen kültüre dair çok yönlü bir bakış sunuyor.

Kuşakları etkilemiş romanlar, ufuk açıcı öyküler, ezberlere kazınmış şiirler... Gazetelerde kalmış söyleşiler, gezi yazıları, denemeler, makaleler... Edebiyatımızın farklı dönemlerinden, iz bırakan metinler Kısa Miras'la bir araya geliyor.

#edebiyatımızınmirası #kültür #doğubatı #şehir #bursa #oryantalizm

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) | [canyayinlari](#)

deneme

ISBN 978-975-07-5116-5

9 789750 751165